



МЕДИЦИНСКИ УНИВЕРСИТЕТ – ПЛОВДИВ
ФАКУЛТЕТ „ОБЩЕСТВЕНО ЗДРАВЕ“
ЦЕНТЪР ЗА ДИСТАНЦИОННО ОБУЧЕНИЕ

Лекция № 6-7

**ЗАКОНОДАТЕЛНИ ОСНОВИ НА
ЗДРАВНАТА РЕФОРМА**

Доц. д-р Гена Грънчарова, д.м.

Проф. д-р Силвия Александрова-Янкуловска, д.м.н.



ЧАСТ I

1. СЪЩНОСТ, ФУНКЦИИ И ПРИНЦИПИ НА ЗДРАВНОТО ЗАКОНОДАТЕЛСТВО




Определение

**Здравното законодателство
представлява съвкупност от
всички правни норми,
регулиращи разнообразните
отношения в здравеопазването.**



Здравното законодателство изпълнява **две основни функции:**


- **Организационна функция** - определя задачите, организацията на работа, взаимодействието и отговорността на лицата, оказващи медицинска помощ, гарантира извършване на медицинската дейност според **изискванията за добра медицинска практика.**
- **Защитна функция** - защитава и гарантира **правата на пациентите и правната сигурност на оказващите медицинска помощ.**




Основна задача на здравното законодателство - постигане на баланс между правата на личността и интересите на обществото.

Два основни принципа:


- право на медицинска помощ**
- право на лична свобода и решение.**




**Принципите са гарантирани в
Конституцията на Р България -
глава втора “Основни права и
задължения на гражданите”.**



Чл. 52 (1) Гражданите имат право на здравно осигуряване, гарантиращо им достъпна медицинска помощ, и на безплатно ползване на медицинско обслужване при условия и по ред, определени със закон.




Чл. 52 (2) Здравеопазването на гражданите се финансира от държавния бюджет, от работодателите, от лични и колективни осигурителни вноски и от други източници при условия и по ред, определени със закон.



**Чл. 52 (4) Никой не може да
бъде подлаган принудително
на лечение и на санитарни
мерки, освен в предвидените
от закона случаи.**



2. ЗАКОНОДАТЕЛНА ИНИЦИАТИВА И ВИДОВЕ НОРМАТИВНИ АКТОВЕ



Законодателната власт се осъществява от Народното събрание - то приема, изменя, допълва и отменя законите.

Право на законодателна инициатива има всеки народен представител и Министерския съвет (МС).



Видове нормативни актове:

*** Законови:** Конституция,
кодекс, закон.

*** Подзаконови:**
постановление, правилник,
наредба, инструкция.



КОНСТИТУЦИЯ НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

В сила от 13.07.1991 г.

Във всяка страна тя е фундаментът, който регулира отношенията между гражданите и държавата и отношенията между трите вида власт: законодателна, изпълнителна и съдебна.



КОНСТИТУЦИЯ НА Р БЪЛГАРИЯ

Преамбюл

Глава 1. Основни начала

Глава 2. Основни права и задължения на гражданите

Глава 3. Народно събрание

Глава 4. Президент на републиката

Глава 5. Министерски съвет

Глава 6. Съдебна власт


Глава 7. Местно самоуправление и местна администрация

Глава 8. Конституционен съд

Глава 9. Изменение и допълнение на Конституцията.

Приемане на нова конституция.

Глава 10. Герб, печат, знаме, химн, столица




Освен в посочения чл. 52 опазването на здравето на гражданите се третира и в редица **други членове на Конституцията на Р България – глава 2:**

Чл. 7. Държавата отговаря за вреди, причинени от незаконни актове или действия на нейни органи и длъжностни лица.

Чл. 14. Семейството, майчинството и децата са под закрилата на държавата и обществото.

Чл. 15. Р България осигурява опазването и възпроизводството на околната среда, поддържането и разнообразието на живата природа и разумното използване на природните богатства и ресурсите.



Чл. 47. (1) Отглеждането и възпитанието на децата до пълнолетието им е право и задължение на техните родители и се подпомага от държавата.

(2) Жената-майка се ползва от особената закрила на държавата, която ѝ осигурява платен отпуск преди и след раждане, безплатна акушерска помощ, облекчаване на труда и други социални помощи.

(3) Децата, родени извън брака, имат равни права с родените в брака.

(4) Децата, останали без грижата на близките си, се намират под особената закрила на държавата и обществото.




Чл. 48. (1) Гражданите имат право на труд.

Държавата се грижи за създаване на условия за осъществяване на това право.

(2) Държавата създава условия за осъществяване на правото на труд на лицата с физически и психически увреждания.


(5) Работниците и служителите имат право на здравословни и безопасни условия на труд, на минимално трудово възнаграждение и заплащане, съответстващо на извършената работа, на почивка и отпуск, при условия и ред, определени със закон.




Чл. 51. (1) Гражданите имат право на общественено осигуряване и социално подпомагане.

(2) Лицата, останали временно без работа, се осигуряват социално при условия и по ред, определени със закон.

(3) Старите хора, които нямат близки и не могат да се издържат от своето имущество, както и лицата с физически и психически увреждания, са под особена закрила на държавата.



Чл. 55. Гражданите имат право на здравословна и благоприятна околна среда в съответствие с установените стандарти и нормативи. Те са длъжни да опазват околната среда.



Кодекси. С тях се уреждат общественени отношения, които са предмет на цял клон на правната система или на обособен важен негов дял.



Кодекси:

- Административнопроцесуален кодекс
- Граждански процесуален кодекс
- Данъчноосигурителен процесуален кодекс
- Изборен кодекс
- Кодекс за застраховането
- Кодекс за социално осигуряване
- Кодекс за международното частно право
- Кодекс на труда
- Наказателен кодекс
- Наказателно процесуален кодекс
- Семейен кодекс



Законите биват:

- * **Устройствени (конститутивни)**
- * **Специфични (функционални)**

Пример за устройствен закон:

ЗАКОН ЗА ЗДРАВЕТО

(приет авг.2004 г., в сила от 01.01.2005 г.)




ПРИМЕРИ ЗА СПЕЦИФИЧНИ ЗАКОНИ:

- **Закон за здравното осигуряване (1998)**
- **Закон за професионално-съсловните организации на лекарите и лекарите по дентална медицина (1998)**
- **Закон за лечебните заведения (1999)**
- **Закон за лекарствените продукти в хуманната медицина (2007)**
- **Закон за храните (1999, изм.януари 2011))**
- **Закон за трансплантацията на органи, тъкани и клетки (2003, изм. 2007 и 2011)**



Подзаконови нормативни актове


Издават се от МС “въз основа” или “в изпълнение на закона”.
Отделните министри също имат право да издават наредби и инструкции.




Постановления. Издават се само от МС в два основни случая:

1. При приемане на правилници, наредби или инструкции – напр. Постановление № 245 на МС от 16.11.2005 г. за приемане на Наредба за Единните държавни изисквания за придобиване на висше образование по специалностите „Медицина” и „Дентална медицина” за ОКС „магистър” (ДВ, бр. 94/2005 г.).

2. При приемане на самостоятелни постановления за уреждане на обществени отношения в областта на изпълнителната дейност на МС съгласно предоставената му със закон компетентност.




Правилници. Приемат се с постановления на МС и подпомагат прилагането на законите, като регулират отношенията, които не могат да бъдат предвидени в закона. Правилници за дейността и вътрешния ред на държавни органи се издават и от министрите на съответните министерства.



Наредби - нормативни актове, третиращи отношенията в по-тесни области. Подпомагат прилагането на разпоредбите на нормативен акт от по-висока степен.

Приемат се с постановления на МС. Право да издават наредби имат и министрите на отделните министерства.




Инструкции - нормативни актове, с които се изясняват подходите и правилата за извършване на конкретни дейности.


Пример: инструкции, издавани от Министъра на здравеопазването за здравния контрол, за противоепидемичните мерки при редица инфекциозни заболявания, за скринингови профилактични прегледи и др.




ОСНОВНИ ПРИНЦИПИ ПРИ ИЗДАВАНЕТО НА НОРМАТИВНИТЕ АКТОВЕ



1. Нормативни актове могат да издават само органите, предвидени от Конституцията и от закона.





2. Общото изискване при съставянето на нормативните актове е обществените отношения в една и съща област да се уреждат с един, а не с няколко нормативни акта от същата степен.



3. Подзаконовите нормативни актове по прилагането на определен закон уреждат само материята, за която е предвидено да бъдат издадени.

С отмяната на даден закон подзаконовите актове също се отменят.



4. Нормативните актове, за да имат действие, трябва да бъдат публикувани в официоза на дадена страна.

5. Нормативните актове трябва да съответстват на Конституцията и на други актове от по-висока степен.